

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ****ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ****«Νέα κίνητρα Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, αναδιάρθρωση Διεύθυνσης
Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και λοιπές διατάξεις»**

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διάρκη Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, αποτελείται από πενήντα (50) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Το νομοσχέδιο διαρθρώνεται σε τρία Μέρη (Α΄ έως Γ΄), θεσπίζει, ιδίως, καθεστώς κινήτρων για επενδυτικά σχέδια που χρηματοδοτούνται από μη εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια, ρυθμίζει τη σχέση του εν λόγω καθεστώτος με το ενωσιακό και εθνικό πλαίσιο ελέγχου των άμεσων ξένων επενδύσεων για λόγους ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, θεσπίζει τροποποιήσεις του α.ν. 89/1967 («Περί εγκαταστάσεως εν Ελλάδι αλλοδαπών Εμποροβιομηχανικών Εταιρειών») και ρυθμίζει ζητήματα αρμοδιότητας των Υπουργείων Ανάπτυξης και Υποδομών και Μεταφορών.

Ι. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-32) έχει τίτλο «Θεσμικό πλαίσιο σύστασης καθεστώτος κινήτρων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων» και διαρθρώνεται σε τέσσερα Κεφάλαια (Α΄-Δ΄).

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-4) έχει τίτλο «Γενικές διατάξεις». Ειδικότερα: καθορίζει τον σκοπό των οικείων ρυθμίσεων, ήτοι αύξηση του ενδιαφέροντος ξένων επενδυτών για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε καίριους τομείς της οικονομίας και μόχλευση ξένων κεφαλαίων (άρθρο 1), το αντικείμενο αυτού, ήτοι θέσπιση κινήτρων, υπό ειδικό καθεστώς χορήγησης κρατι-

κών ενισχύσεων, για επενδυτικά σχέδια χρηματοδοτούμενα από μη εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια (άρθρο 2), καθώς και τους γενικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, με ειδική αναφορά στο σχετικό ενωσιακό πλαίσιο (άρθρο 3), και περιλαμβάνει ορισμούς για την εφαρμογή του παρόντος, με παapoμπές στον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (Γ.Α.Κ.) (άρθρο 4).

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 5-30) έχει τίτλο «Νέα Κίνητρα Άμεσων Ξένων επενδύσεων - Καθεστώς Κινήτρων Άμεσων Ξένων επενδύσεων». Ειδικότερα: θεσπίζει το ειδικό καθεστώς Κινήτρων Άμεσων Ξένων επενδύσεων (Α.Ξ.Ε.), σε διακριτή σύνδεση με τις ενωσιακές και εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις για τον έλεγχο των Α.Ξ.Ε. (άρθρο 5), καθορίζει τα ελάχιστα στοιχεία του περιεχομένου της προκήρυξης του Καθεστώτος Α.Ξ.Ε. (άρθρο 6), τους δικαιούχους και τους εξαιρουμένους των σχετικών ενισχύσεων (άρθρο 7), τα υπαγόμενα στο καθεστώς του νομοσχεδίου επενδυτικά σχέδια (άρθρο 8), τις επιλέξιμες και τις μη επιλέξιμες δαπάνες (άρθρα 9 και 10), τα είδη των ενισχύσεων (φορολογική απαλλαγή, ταχεία αδειοδότηση, δάνεια με εγγύηση της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, διευκόλυνση χορήγησης άδειας διαμονής), ως κίνητρα για τις Α.Ξ.Ε. (άρθρο 11), τα κατώτατα και ανώτατα όρια του επιλέξιμου κόστους των υπαγόμενων επενδυτικών σχεδίων (άρθρο 12), τις εντάσεις και τα ύψη των περιφερειακών ενισχύσεων των υπαγόμενων στο Καθεστώς Α.Ξ.Ε. επενδυτικών σχεδίων, σε συνάρτηση με τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, την περιοχή πραγματοποίησης της επένδυσης, το μέγεθος της επιχείρησης και τους εφαρμοζόμενους κανόνες του άρθρου 107 παρ. 3 στοιχεία α΄ και γ΄ της ΣΛΕΕ (άρθρο 13), τα ανώτατα όρια των χορηγούμενων ενισχύσεων ανά επενδυτικό σχέδιο και επενδυτικό φορέα, με την επιφύλαξη των ορίων και περιορισμών του Γ.Α.Κ. (άρθρο 14), το χρηματοδοτικό σχήμα (τρόπος - ποσοστά συμμετοχής φορέων) των επενδυτικών σχεδίων (άρθρο 15), καθώς και το ελάχιστο περιεχόμενο και τη διαδικασία υποβολής της αίτησης υπαγωγής, με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Περαιτέρω, θεσπίζει το πλαίσιο σύστασης και λειτουργίας Επιτροπής Αξιολόγησης, καθώς και τη διαδικασία και τα κριτήρια με τα οποία αυτή αποφασίζει, και δη χωρίς να υποκαθιστά τον έλεγχο των άμεσων επενδύσεων που θεσπίζει ο ν. 5202/2025 (άρθρα 17 - 19), ορίζει τα όργανα ελέγχου των υπαγόμενων στο καθεστώς του νομοσχεδίου επενδυτικών σχεδίων και τους ειδικότερους όρους συμμετοχής τους στην ελεγκτική διαδικασία (άρθρο 20), ρυθμίζει τη διαδικασία ελέγχου κατά την υλοποίηση και ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων και κατά την περίοδο τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων (άρθρο 21), καθώς και το πλαίσιο τροποποίησης της απόφασης υπαγωγής (άρθρο 22). Επίσης, καθορίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία πιστοποίησης της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου και της έναρξης

της παραγωγικής λειτουργίας του (άρθρο 23), τη χρήση της ωφέλειας από τη φορολογική απαλλαγή (άρθρο 24), τις υποχρεώσεις των ενισχυόμενων φορέων κατά την υλοποίηση και μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης (άρθρο 25), το πλαίσιο παρακολούθησης της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων για τους φορείς των επενδυτικών σχεδίων (άρθρο 26), τα παράβολα για την υποβολή αιτήσεων υπαγωγής, τον έλεγχο υλοποίησης και ολοκλήρωσης, και την υποβολή αιτημάτων τροποποίησης των επενδυτικών σχεδίων (άρθρο 27), ρυθμίζει τις προϋποθέσεις ανάκλησης των αποφάσεων υπαγωγής και θεσπίζει πλαίσιο κυρώσεων για την παραβίαση των υποχρεώσεων του φορέα ή των όρων του καθεστώτος (άρθρο 28), για την αποζημίωση των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης, της επιτροπής δειγματοληπτικού ελέγχου και των λοιπών οργάνων ελέγχου (άρθρο 29), καθώς και για τη διενέργεια των διαδικασιών του Μέρους Α' του νομοσχεδίου μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος του Αναπτυξιακού Νόμου (άρθρο 30).

Το Κεφάλαιο Γ' (άρθρο 31), υπό τον τίτλο «Αναδιάρθρωση της Διεύθυνσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Νόμων και Άμεσων Ξένων Επενδύσεων - Σύσταση Τμήματος Γ' Κινήτρων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων», κατανέμει τις αρμοδιότητες για τη διαχείριση και παρακολούθηση του νέου καθεστώτος.

Το Κεφάλαιο Δ' (άρθρο 32) περιλαμβάνει εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του παρόντος Μέρους.

Το Μέρος Β' (άρθρα 33-49) έχει τίτλο «Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης και Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών» και διαρθρώνεται σε πέντε (5) Κεφάλαια (Α'-Ε').

Το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 33-35) τροποποιεί, υπό το φως του προτεινόμενου νέου Καθεστώτος Α.Ξ.Ε., τον α.ν. 89/1967 ως προς την προσωρινή άδεια εγκατάστασης και τις υποχρεώσεις των υπαγόμενων εταιρειών (άρθρο 33), τις δασμοφοροαπαλλαγές και ατέλειες (άρθρο 34), καθώς και τα παράβολα για την υποβολή αιτήσεων και αιτημάτων τροποποίησης (άρθρο 35).

Το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 36-40) περιλαμβάνει διατάξεις αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων και της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου. Ειδικότερα: θεσπίζει το Κλιματικό Σύμφωνο Επένδυσης και σχετική εξουσιοδοτική διάταξη ως προς τη διαδικασία και τα όργανα αξιολόγησης πριν από τη σύναψη του εν λόγω Συμφώνου (άρθρα 36-37), ρυθμίζει ζητήματα λειτουργίας του Μητρώου Αποκλεισμένων Διευθυντών του ν. 4919/2022 (άρθρο 38) και λειτουργίας της αγοράς (άρθρο 39), και παρατείνει την προθεσμία διεξαγωγής γενικών συνελεύσεων κεφαλαιουχικών εταιρειών για το έτος 2026 (άρθρο 40).

Το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 41-45) περιλαμβάνει διατάξεις αρμοδιότητας του

Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Ειδικότερα, θεσπίζει το πλαίσιο λειτουργίας ψηφιακού συστήματος και μητρώου κατασκευαστών πινακίδων, καθώς και σχετικές εξουσιοδοτικές διατάξεις, με αντίστοιχες προσθήκες στον Κώδικα οδικής Κυκλοφορίας (άρθρα 41-43), ρυθμίζει ζητήματα για τις εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης του συγκοινωνιακού έργου της εταιρείας «Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία» (άρθρο 44), καθώς και ζητήματα σχετικά με τη στάθμευση οχημάτων σε χώρους του Πολιτιστικού Πάρκου «Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος» (άρθρο 45).

Το Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 46-48) περιλαμβάνει διατάξεις αρμοδιότητας των Υπουργείων Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και ρυθμίζει την αλλαγή φορέα δραστηριότητας καταστήματος (άρθρο 46), τη διαδικασία η-λέκτρησης Σταθμών Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γ' ανταγωνιστικής διαδικασίας (άρθρο 47) και την παράταση λειτουργίας νομίμως υφιστάμενων χρήσεων στη δημοτική ενότητα Αιγίου του Δήμου Αιγιαλείας (άρθρο 48).

Το Κεφάλαιο Ε' (άρθρο 49) περιλαμβάνει τις καταργούμενες διατάξεις του Μέρους Β'.

Το Μέρος Γ' (άρθρο 50) ρυθμίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Επί του Μέρους Α'

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση, το νέο καθεστώς επιδιώκει την αύξηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος από το εξωτερικό και την αξιοποίηση μη εγχώριων επενδυτικών κεφαλαίων για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου προσδιορίζει το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την υπαγωγή των επενδυτικών σχεδίων στο νέο καθεστώς ενισχύσεων και καθορίζει τις γενικές αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη χορήγηση των ενισχύσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η συμβατότητά τους με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συναφώς, το άρθρο 5 μνημονεύει ειδικά τους ν. 4887/2022 και 5203/2025, οι ρυθμίσεις των οποίων, κατά ρητή διάταξη του νομοσχεδίου, δεν θίγονται από την εφαρμογή των διατάξεων του νομοσχεδίου [βλ. εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής από 24-1-2022, επί του νομοσχεδίου «Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη» (ήδη ν. 4887/2022), και από 26-5-2025, επί του νομοσχεδίου «Βιώσιμη ανάπτυξη, παραγωγικός μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας - Τροποποίηση διατάξεων του αναπτυξιακού νόμου 4887/2022 Ανα-

πτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη - και λοιπές διατάξεις» (ήδη ν. 5203/2025)].

Επισημαίνεται, ότι σύμφωνα με το άρθρο 107 παρ. 1 της ΣΛΕΕ, οι κρατικές ενισχύσεις που πληρούν τις προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή προϋποθέσεις είναι, κατ' αρχήν, ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παράγραφο 3 α' και γ' του ίδιου άρθρου, δύνανται, μεταξύ άλλων, να θεωρηθούν συμβατές οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα υπό τις εκεί οριζόμενες προϋποθέσεις [ως προς το γενικό πλαίσιο των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ, τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και τον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό, βλ. παρατηρήσεις στην από 24.1.2022 Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Αναπτυξιακός Νόμος – Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη» (ήδη ν. 4887/2022)].

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014 τροποποιήθηκε, μεταξύ άλλων, με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315, ενώ ο ελληνικός Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων 2022-2027, ο οποίος είχε αρχικώς εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2022, τροποποιήθηκε, κατόπιν της ενδιάμεσης επανεξέτασης, με την υπό στοιχεία C(2023) 6801 final/16.10.2023 απόφαση της Επιτροπής για την περίοδο από 1.1.2024 έως 31.12.2027 (SA.109322) και, περαιτέρω, με την υπό στοιχεία C(2024) 7152 final/21.10.2024 απόφαση (SA.115889), με την οποία προβλέφθηκαν αυξημένες εντάσεις περιφερειακής ενίσχυσης για επενδύσεις που καλύπτονται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP). Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται το Μέρος Α' του νομοσχεδίου.

Περαιτέρω, μεταξύ των γενικών προϋποθέσεων εφαρμογής του Γ.Α.Κ., στις οποίες παραπέμπει ρητώς το άρθρο 3, περιλαμβάνονται ο χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης και οι κανόνες σώρευσης. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 6 του Γ.Α.Κ., ο Κανονισμός εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, μόνο σε ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται, ιδίως, όταν ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης πριν από την έναρξη των εργασιών για το επενδυτικό σχέδιο ή τη δραστηριότητα. Επίσης, κατά το άρθρο 8 του Γ.Α.Κ., για τον έλεγχο της τήρησης των ορίων κοινοποίησης και των μέγιστων εντάσεων ή ποσών ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται για την ενισχυόμενη δραστηριότητα, το επενδυτικό σχέδιο ή την επιχείρηση. Ενισχύσεις για διαφορετικές προσδιορισίμες επιλέξιμες δαπάνες δύνανται, κατ' αρχήν, να σωρεύονται, ενώ, όταν αφορούν τις ίδιες, εν όλω ή εν μέρει, επιλέξιμες δαπάνες, η σώρευση επιτρέπεται εφόσον δεν συνεπάγεται υπέρβαση της υψηλότερης εφαρμοστέας έντασης ή του υψηλότερου ποσού ενί-

σχυσης.

Εξ άλλου, ο Γ.Α.Κ. δεν εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, σε καθεστώτα ενισχύσεων τα οποία δεν αποκλείουν ρητώς την καταβολή ατομικών ενισχύσεων υπέρ επιχείρησης για την οποία εκκρεμεί εντολή ανάκτησης κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την οποία ενίσχυση κηρύχθηκε παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά (αρχή «Deggendorf»). Η σχετική προϋπόθεση αποβλέπει στην αποτροπή της χορήγησης νέας κρατικής ενίσχυσης σε επιχείρηση η οποία δεν έχει ακόμη επιστρέψει προηγούμενη παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση.

Β. Επί του τίτλου του Μέρους Β΄

Το Μέρος Β΄ έχει τίτλο «Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης και Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών». Το Κεφάλαιο Δ΄ του εν λόγω Μέρους έχει τίτλο «Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας» και περιλαμβάνει τις σχετικές διατάξεις. Προτείνεται ο τίτλος του Μέρους Β΄ να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης, Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργείου Εσωτερικών και Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας», με αντίστοιχη προσαρμογή στο οικείο σημείο του πίνακα περιεχομένων, στην αρχή του νομοσχεδίου.

Γ. Επί του Κεφαλαίου Α΄ του Μέρους Β΄

Συναφώς προς τη θέσπιση, με το Μέρος Α΄, του νέου καθεστώτος κινήτρων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, το Κεφάλαιο Α΄ του Μέρους Β΄ (άρθρα 33-35) τροποποιεί το υφιστάμενο ειδικό πλαίσιο του α.ν. 89/1967 περί εγκατάστασης στην Ελλάδα αλλοδαπών εταιρειών [βλ. Κ. Μαυριάς, Η συνταγματική προστασία των ξένων επενδύσεων κατά το ελληνικό δίκαιο και τα διεθνή πρότυπα προστασίας, ΤοΣ, 1975, σ. 41–50, Κ. Παπανικολάου, Άρθρο 107, σε: Σπ. Βλαχόπουλος - Ξ. Κοντιάδης - Γ. Τασόπουλος (επιμ.), Σύνταγμα - ερμηνεία κατ' άρθρο, 2024, ηλ. έκδοση, <https://www.syntagmawatch.gr/my-constitution/arthro-107/>]. Επίσης με το άρθρο 49 του νομοσχεδίου, καταργούνται τα άρθρα 6, 7 και 8Α του εν λόγω αναγκαστικού νόμου.

Ο α.ν. 89/1967, όπως ισχύει, επιτρέπει την εγκατάσταση στην Ελλάδα αλλοδαπών εταιρειών με αποκλειστικό σκοπό την παροχή προς τα κεντρικά τους καταστήματα ή προς συνδεδεμένες με αυτές και μη εγκατεστημένες στην Ελλάδα επιχειρήσεις των ειδικώς προβλεπόμενων σε αυτόν υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων υπηρεσίες συμβουλευτικού χαρακτήρα, έρευνας και ανάπτυξης, ανάπτυξης λογισμικού, επεξεργασίας στοιχείων, διαχείρισης προμηθευτών, πελατών και εφοδιαστικής αλυσίδας και διαχείρισης ανθρώπι-

νου δυναμικού. Η υπαγωγή στο καθεστώς προϋποθέτει ειδική άδεια εγκατάστασης και συνοδεύεται, μεταξύ άλλων, από υποχρεώσεις ως προς την απασχόληση προσωπικού και την πραγματοποίηση ελάχιστου ύψους λειτουργικών δαπανών στην Ελλάδα.

Περαιτέρω, το άρθρο 2 του α.ν. 89/1967 προβλέπει ειδικό τρόπο προσδιορισμού των ακαθάριστων εσόδων των υπαγόμενων εταιρειών, με την προσθήκη ποσοστού κέρδους στο σύνολο των πάσης φύσεως εξόδων και αποβέσεων τους (μέθοδος cost-plus).

Παράλληλα ο α.ν. 89/1967 περιλαμβάνει, υπό την ισχύουσα μορφή του, και αυτοτελείς διατάξεις περί χορήγησης κρατικών ενισχύσεων. Ειδικότερα, το άρθρο 6 προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων σε αλλοδαπές εταιρείες που εγκαθίστανται στην Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 1 και σε ημεδαπές εταιρείες που υπάγονται στον νόμο σύμφωνα με το άρθρο 4, υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ανάπτυξης νέας δραστηριότητας και δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, και προβλέπει επιμέρους κατηγορίες ενισχύσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014, μεταξύ άλλων, για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση και ατόμων με αναπηρία, για προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και για έργα έρευνας και ανάπτυξης.

Υπό αυτό το πρίσμα, οι ρυθμίσεις του Μέρους Α' συνέχονται προς εκείνες του Κεφαλαίου Α' του Μέρους Β' του νομοσχεδίου, σε συνδυασμό με το άρθρο 49. Ειδικότερα, με το Μέρος Α' θεσπίζεται αυτοτελής καθεστώς κινήτρων για επενδυτικά σχέδια χρηματοδοτούμενα από μη εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια, το οποίο διέπεται από το σύγχρονο ενωσιακό πλαίσιο περί κρατικών ενισχύσεων. Επίσης καταργούνται τα άρθρα 6, 7 και 8Α του α.ν. 89/1967, τα οποία συγκροτούν το υφιστάμενο σκέλος κρατικών ενισχύσεων του ειδικού αυτού νομοθετήματος. Το λοιπό καθεστώς του α.ν. 89/1967 διατηρείται, και με τα άρθρα 33-35 εκσυγχρονίζεται ως προς επιμέρους ζητήματα εγκατάστασης και λειτουργίας των υπαγόμενων σε αυτό εταιρειών. Εξ άλλου, το άρθρο 33 τροποποιεί τη διαδικασία χορήγησης της ειδικής και της προσωρινής άδειας εγκατάστασης και τις συναφείς υποχρεώσεις, ενώ χαρακτηριστική της οργανωτικής σύνδεσης των δύο καθεστώτων είναι η αντικατάσταση της αναφοράς στη «Διεύθυνση Κεφαλαίων Εξωτερικού» από την αναφορά στη «Διεύθυνση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων». Επιπλέον, το άρθρο 34 τροποποιεί επιμέρους ρυθμίσεις του άρθρου 2 του α.ν. 89/1967, και το άρθρο 35 θεσπίζει παράβολα για την υποβολή αίτησης χορήγησης άδειας εγκατάστασης, προσωρινής άδειας και αιτημάτων τροποποίησης των εγκριτικών αποφάσεων.

Κατά τα ανωτέρω, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις διαμορφώνουν δύο διακρι-

τά, πλην συστηματικής συναφή, νομοθετικά πλαίσια: αφενός μεν, το νέο καθεστώς κινήτρων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων του Μέρους Α΄, αφετέρου δε, το ειδικό καθεστώς εγκατάστασης και λειτουργίας εταιρειών του α.ν. 89/1967, από το οποίο απαλείφεται το υφιστάμενο σκέλος κρατικών ενισχύσεων. Η σύνδεση των δύο πλαισίων αποτυπώνεται και σε οργανωτικό επίπεδο, μέσω της Διεύθυνσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, η οποία αναδιαρθρώνεται με το άρθρο 31 του νομοσχεδίου.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 2, 3 και 8

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1, η υπαγωγή των επενδυτικών σχεδίων στο θεσιπιζόμενο καθεστώς ενισχύσεων διέπεται, μεταξύ άλλων, από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2472 της Επιτροπής, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας, όπως και σε αγροτικές περιοχές, ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, καθώς και, ως προς την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1379/2013, με την επιφύλαξη όσων προβλέπονται στον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό και στον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2473 της Επιτροπής.

Σημειώνεται ότι οι Κανονισμοί (ΕΕ) 2022/2472 και 2022/2473 αποτελούν ειδικά καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία, με πεδίο εφαρμογής το οποίο δεν ταυτίζεται με εκείνο του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014. Ειδικότερα, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2472 εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, σε ενισχύσεις υπέρ πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, ήτοι στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, στη μεταποίηση και στην εμπορία γεωργικών προϊόντων, ενώ προβλέπει διαφορετικές κατηγορίες ενισχύσεων και ειδικότερες προϋποθέσεις εφαρμογής τους.

Αντιστοίχως, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2473 εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, σε ενισχύσεις προς πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, μεταποίηση ή εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ενώ η εφαρμογή του σε επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους προβλέπεται μόνο για ειδικώς καθοριζόμενες κατηγορίες ενισχύσεων.

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου περιλαμβάνει, μεταξύ των τομέων στους οποίους δύνανται να υπαχθούν επενδυτικά σχέδια, τη «Βιομηχανοποιημένη Πρωτογενή Παραγωγή», ενώ το άρθρο 8 ρυθμίζει ενιαίως τα υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια ως σχέδια αρχικής επένδυσης για τη χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων, χωρίς να προκύπτει ευθέως από τις διατάξεις αυτές η ειδικότερη σχέση τους με το διαφορετικό πεδίο εφαρμογής και τις επιμέρους προϋποθέσεις των Κανονισμών (ΕΕ) 2022/2472 και 2022/2473.

Υπό το φως των ανωτέρω, θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο να διευκρινισθεί, εάν η παραπομπή του άρθρου 3 παρ. 1 του νομοσχεδίου στους Κανονισμούς (ΕΕ) 2022/2472 και 2022/2473 έχει την έννοια ότι στο θεσπιζόμενο καθεστώς δύνανται να υπάγονται αυτοτελώς επενδυτικά σχέδια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω Κανονισμών και, εάν ναι, σε ποιες κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων του άρθρου 2 αφορά αυτή η δυνατότητα και υπό ποιες ειδικότερες προϋποθέσεις. Περαιτέρω, θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο να διευκρινισθεί εάν οι γενικές ρυθμίσεις των άρθρων 8 και επ. του νομοσχεδίου (περί υπαγόμενων επενδυτικών σχεδίων, επιλέξιμων δαπανών, εντάσεων και ανώτατων ποσών ενίσχυσης) εφαρμόζονται και στα επενδυτικά σχέδια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω Κανονισμών ή εάν, ως προς τα αντίστοιχα ζητήματα, εφαρμόζονται οι ειδικοί κανόνες των Κανονισμών (ΕΕ) 2022/2472 και 2022/2473.

2. Επί του άρθρου 5

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του παρόντος, η υπαγωγή επενδυτικού σχεδίου στο θεσπιζόμενο καθεστώς δεν θίγει, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ένωση, του Κανονισμού (ΕΕ) 2026/1386 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2026, σχετικά με τον έλεγχο των ξένων επενδύσεων στην Ένωση και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452, καθώς και του ν. 5202/2025, με τον οποίο θεσπίσθηκε εθνικό πλαίσιο για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων για λόγους ασφάλειας ή δημόσιας τάξης [βλ. την από 21-5-2025 Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Λήψη μέτρων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452 για τη θέσπιση πλαισίου ελέγχου άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ένωση για λόγους ασφάλειας ή δημόσιας τάξης»].

Παρατηρείται ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 2026/1386 έχει μεν ήδη τεθεί σε ισχύ, πλην όμως, κατά το άρθρο 31 αυτού, εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, από την 17η Ιανουαρίου 2028. Κατ' εξαίρεση, από την 16η Ιουλίου 2026 εφαρμόζονται ήδη το άρθρο 3 παρ. 2, το άρθρο 15 παρ. 2, το άρθρο 18 παρ. 1 έως 6 και 9 έως 12, καθώς και τα άρθρα 27, 28 και 29 του Κανονισμού.

Περαιτέρω, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/452 καταργείται από την 17-1-2028. Εντούτοις, κατά τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 30 του Κανονισμού (ΕΕ) 2026/1386, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/452 εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις άμεσες ξένες επενδύσεις οι οποίες τελούν υπό έλεγχο κατά την 17-1-2028, καθώς και στις άμεσες ξένες επενδύσεις οι οποίες έχουν ολοκληρω-

θεί έως την ημερομηνία αυτή. Αντιστοίχως, ο νέος Κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις εν λόγω επενδύσεις ούτε σε ξένες επενδύσεις, κατά την έννοια του άρθρου του 2 παρ. 1, οι οποίες τελούν υπό έλεγχο ή έχουν ολοκληρωθεί έως την 17-1-2028.

Παρατηρείται ότι, κατά τον χρόνο θέσπισης του υπό συζήτηση και ψήφιση καθεστώτος Κινήτρων Α.Ξ.Ε., το ενωσιακό πλαίσιο ελέγχου των άμεσων ξένων επενδύσεων εξακολουθεί, κατ' αρχήν, να διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/452, ενώ από την 16-7-2026 εφαρμόζονται ήδη οι ανωτέρω ειδικώς οριζόμενες διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2026/1386. Εξ άλλου, από την 17-1-2028 εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, το σύνολο του νέου Κανονισμού, με την επιφύλαξη των ως άνω μεταβατικών ρυθμίσεων. Υπό αυτή την έννοια, η αναφορά της παρ. 4 και στους δύο Κανονισμούς ανταποκρίνεται στη διαχρονική μετάβαση από το ισχύον στο νέο ενωσιακό καθεστώς ελέγχου των ξένων επενδύσεων.

Επίσης, επισημαίνεται ότι η υπαγωγή επενδυτικού σχεδίου στο θεσπιζόμενο καθεστώς κινήτρων και η συμβατότητα της χορηγούμενης ενίσχυσης προς τα άρθρα 107 και 108 ΣΛΕΕ αποτελούν ζήτημα διακριτό από τον έλεγχο της ίδιας επένδυσης υπό το πρίσμα της ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης, σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό πλαίσιο ελέγχου των ξένων επενδύσεων.

Τέλος, η παρ. 1 του παρόντος άρθρου αναφέρεται σε επενδυτικά σχέδια που χρηματοδοτούνται από «μη εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια», το άρθρο 7 προσδιορίζει τους δικαιούχους του Καθεστώτος με κριτήρια αναγόμενα, μεταξύ άλλων, στον τόπο κατοικίας ή έδρας των προσώπων που συμμετέχουν στον φορέα της επένδυσης, και, σύμφωνα με το άρθρο 15, η συμμετοχή του φορέα στο επιλέξιμο κόστος του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να πραγματοποιείται με «ίδια, μη εγχώρια, κεφάλαια» ή με εξωτερική χρηματοδότηση. Τούτων δοθέντων, θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο να διευκρινισθεί εάν η έννοια των μη εγχώριων επενδυτικών κεφαλαίων της παρ. 1 του παρόντος άρθρου συνδέεται με την κατοικία ή την έδρα των προσώπων του άρθρου 7, ή εάν αναφέρεται αυτοτελώς στην προέλευση των κεφαλαίων με τα οποία χρηματοδοτείται το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο, ήτοι βάσει ποιων κριτηρίων διαπιστώνεται ο μη εγχώριος χαρακτήρας των κεφαλαίων.

3. Επί του άρθρου 9

Στην υποπερ. αδ' θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, η φράση «υπό την προϋπόθεση ότι στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) προβλέπεται ότι ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του μισθωτή κατά τη λήξη της σύμβασης», να αναδιατυπωθεί ως εξής: «υπό την προϋπόθεση να

προβλέπεται στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) ότι ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του μισθωτή κατά τη λήξη της σύμβασης».

4. Επί του άρθρου 11

(i) Η υποπερ. βγ' ορίζει τα εξής: «Η αρμόδια αδειοδοτούσα αρχή ολοκληρώνει κατά προτεραιότητα τη διοικητική διαδικασία και εκδίδει την απαραίτητη άδεια, έγκριση ή γνωμοδότηση εντός των προθεσμιών της υποπερ. βα). Η αδειοδοτούσα αρχή εξετάζει την τυπική και ουσιαστική πληρότητα του φακέλου και δύναται, εντός δεκαπέντε (15) ημερών, να ζητήσει την προσκόμιση των απαραίτητων συμπληρωματικών στοιχείων, οπότε η προθεσμία αναστέλλεται και επανεκκινεί από την κατάθεση των στοιχείων αυτών. Σε κάθε περίπτωση, οι προθεσμίες της υποπερ. βα) δεν παρεκτείνονται, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η ανωτέρω διάταξη να τεθεί ως εξής: «Η αρμόδια αδειοδοτούσα αρχή εξετάζει την τυπική και ουσιαστική πληρότητα του φακέλου και δύναται, εντός δεκαπέντε (15) ημερών, να ζητήσει την προσκόμιση των απαραίτητων συμπληρωματικών στοιχείων, οπότε η προθεσμία αναστέλλεται και επανεκκινεί από την κατάθεση των στοιχείων αυτών. Η σχετική διοικητική διαδικασία ολοκληρώνεται κατά προτεραιότητα, και εκδίδεται η απαραίτητη άδεια, έγκριση ή γνωμοδότηση εντός των προθεσμιών της υποπερ. βα), οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν παρεκτείνονται, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας».

(ii) Η υποπερ. βε' ορίζει τα εξής: «Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου της υποπερ. βα), η αρμοδιότητα έκδοσης των αδειών μπορεί να ασκηθεί από τον Υπουργό Ανάπτυξης. Στην περίπτωση αυτή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη περί παρέλευσης της προθεσμίας από την αρμόδια υπηρεσία. Ο Υπουργός Ανάπτυξης, μετά από εισήγηση της Γ.Δ.Α.Ν.Α.Ξ.Ε., βεβαιώνει την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, και αιτιολογημένα είτε εκδίδει τη σχετική άδεια, λαμβάνοντας υπόψη την αίτηση και τα στοιχεία του φακέλου, είτε την απορρίπτει εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός, από την έκδοση της διαπιστωτικής πράξης περί παρέλευσης της προθεσμίας, υπό τον όρο ότι δεν θίγονται αρμοδιότητες άλλων Υπουργείων».

Η υποπερ. βα', την οποία μνημονεύει η εν θέματι διάταξη, ορίζει τα εξής: «Με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου, κάθε απαιτούμενη άδεια ή έγκριση για την εκτέλεση έργων, την εγκατάσταση ή τη λειτουργία επενδύσεων του καθεστώτος ενίσχυσης του παρόντος συμπεριλαμβανομένων των χωροταξικών αδειών εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή από τον φορέα επένδυσης στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακών Νόμων και Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (Γ.Δ.Α.Ν.Α.Ξ.Ε.) της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτι-

κών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης πλήρους φακέλου για κάθε απαιτούμενη άδεια ή έγκριση. Για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των επενδυτικών σχεδίων του πρώτου εδαφίου εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 3 και 9 του ν. 4864/2021 (Α΄ 237). Στις προθεσμίες της παρούσας υποπερίπτωσης δεν συνυπολογίζεται ο χρόνος προσκόμισης των συμπληρωματικών στοιχείων που αιτείται η Διοίκηση».

Παρατηρείται ότι στην υποπερ. βε΄ καθορίζεται ρητώς προθεσμία, εντός της οποίας η αδειοδοτούσα αρχή οφείλει, και δη κατά προτεραιότητα, να αποφανθεί, ολοκληρώνοντας τη διοικητική διαδικασία, ενώ δεν καθορίζεται, αντίστοιχα, το χρονικό διάστημα εντός του οποίου ο Υπουργός δύναται, μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας, να επιληφθεί της υπόθεσης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στη διάταξη. Τούτων δοθέντων, θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, να καθορισθεί ρητώς και προθεσμία εντός της οποίας ο Υπουργός δύναται να ασκήσει την ως άνω αρμοδιότητά του, ώστε η ρύθμιση να εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα τον δεδηλωμένο νομοθετικό σκοπό της ταχείας περαίωσης της διαδικασίας, καθώς και τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της ασφάλειας δικαίου.

5. Επί του άρθρου 13

Το εισαγωγικό εδάφιο του παρόντος ορίζει τα ακόλουθα: «Οι εντάσεις και τα ανώτατα ύψη των ενισχύσεων των επενδυτικών σχεδίων του Καθεσώτος Α.Ξ.Ε. εξειδικεύονται στην απόφαση προκήρυξης του άρθρου 6 και τελούν υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: (...)». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η φράση «και τελούν υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις» να αντικατασταθεί από τη φράση «ως εξής».

Η περ α΄ ορίζει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Οι μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων για (...) καθορίζονται από (...) και αφορούν στις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι εν λόγω εντάσεις προσαυξάνονται κατά δέκα τοις εκατό (10%) για μεσαίες επιχειρήσεις και κατά είκοσι τοις εκατό (20%) για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Οι μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων για (...) καθορίζονται από (...), αφορούν στις μεγάλες επιχειρήσεις και προσαυξάνονται κατά δέκα τοις εκατό (10%) για μεσαίες επιχειρήσεις και κατά είκοσι τοις εκατό (20%) για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις».

6. Επί του άρθρου 16

Το τρίτο εδάφιο ορίζει τα εξής: «Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακών Νόμων και Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

(Γ.Δ.Α.Ν.Α.Ξ.Ε.) της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και παραλαμβάνονται ηλεκτρονικά από το αρμόδιο Τμήμα Γ΄ Κινήτρων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η λέξη «υποβάλλονται» να αντικατασταθεί από τη λέξη «απευθύνονται» και η φράση «παραλαμβάνονται ηλεκτρονικά από το» να αντικατασταθεί από τη φράση «διαβιβάζονται ηλεκτρονικά στο».

7. Επί του άρθρου 17

Η παρ. 3 ορίζει ότι η Επιτροπή που διενεργεί την αξιολόγηση των υπό ρύθμιση επενδυτικών σχεδίων, «συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». Το άρθρο 76 παρ. 3 περ. ζ΄ ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» ορίζει ότι στο διαδίκτυο αναρτώνται «πράξεις διορισμού μονομελών οργάνων και συγκρότησης συλλογικών οργάνων διοίκησης των φορέων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτών». Περαιτέρω, το πρώτο και το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 77 του ίδιου νόμου ορίζουν ότι «[ο]ι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 76 αναρτώνται αμελλητί στο Διαδίκτυο με μέριμνα του οργάνου που τις εξέδωσε». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου, στο τέλος της εν προκειμένω φερόμενης προς συζήτηση και ψήφιση διάταξης, να προστεθεί η φράση «, αλλά αναρτάται στο διαδίκτυο κατά τις διατάξεις των άρθρων 76 και 77 του ν. 4727/2020».

8. Επί του άρθρου 18

Το εισαγωγικό εδάφιο του παρόντος ορίζει τα εξής: «Για την υπαγωγή στο καθεστώς του παρόντος διενεργείται αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων από την Επιτροπή Αξιολόγησης του άρθρου 17, η οποία περιλαμβάνει έλεγχο νομιμότητας, καθώς και αξιολόγηση εύλογου κόστους και έλεγχο δεικτών βαθμολογίας:». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η ανωτέρω διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Για την υπαγωγή στο καθεστώς του παρόντος, η Επιτροπή Αξιολόγησης του άρθρου 17 διενεργεί αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων, η οποία περιλαμβάνει έλεγχο νομιμότητας, καθώς και αξιολόγηση εύλογου κόστους και έλεγχο

δεικτών βαθμολογίας:».

9. Επί του άρθρου 24

Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος ορίζει τα εξής: «Το δικαίωμα έναρξης χρήσης της ωφέλειας του κινήτρου της φορολογικής απαλλαγής θεμελιώνεται με την πιστοποίηση της υλοποίησης του πενήντα τοις εκατό (50%) ή του εξήντα πέντε τοις εκατό (65%) του κόστους του επενδυτικού σχεδίου από τη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακών Νόμων και Άμεσων Ξένων Επενδύσεων της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης με την έκδοση απόφασης εντός τεσσάρων (4) μηνών από την ημερομηνία υποβολής της έκθεσης ελέγχου της επένδυσης ή την ημερομηνία υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων από τον φορέα». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η φράση «με την έκδοση απόφασης» να αντικατασταθεί από τη φράση «, που εκδίδει απόφαση».

Περαιτέρω, οι περ. α' και β' της ίδιας παραγράφου, ορίζουν, μεταξύ άλλων, τα εξής: «α) Η φορολογική ωφέλεια που δικαιούται ο ενδιαφερόμενος να μην υπερβαίνει (...) της φορολογικής απαλλαγής (...). β) Η ωφέλεια που δικαιούται ο ενδιαφερόμενος να μην υπερβαίνει (...) της φορολογικής απαλλαγής (...)». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας, στην περ. β', πριν από τη λέξη «ωφέλεια» να προστεθεί η λέξη «φορολογική».

10. Επί του άρθρου 28

Στην παρ. 5 η φράση «θα οδηγούσε στον αποκλεισμό της υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου στο παρόν (...)» θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας, να διαμορφωθεί ως εξής: «θα οδηγούσε στον αποκλεισμό της υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου στις ρυθμίσεις του παρόντος (...)».

Η παρ. 7 ορίζει τα ακόλουθα: «Δεν ανακαλούνται οι αποφάσεις υπαγωγής ούτε επιβάλλονται κυρώσεις όταν ο φορέας υποβάλει αίτηση τροποποίησης της απόφασης υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου, λόγω μεταβολών, οι οποίες οφείλονται σε έκδοση μεταγενέστερου νόμου ή απόφασης δημόσιας αρχής, και ο φορέας αναγκάστηκε να τροποποιήσει το επενδυτικό σχέδιο εξαιτίας της συμμόρφωσης με το πλαίσιο αυτό». Προτείνεται η αναδιατύπωση της διάταξης ως εξής: «Δεν ανακαλούνται οι αποφάσεις υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων ούτε επιβάλλονται κυρώσεις, όταν ο φορέας υποβάλει αίτηση τροποποίησης λόγω μεταβολής οφειλόμενης σε συμμόρφωση με μεταγενέστερο νόμο ή απόφαση δημόσιας αρχής».

11. Επί του άρθρου 32

Η παρ. 1 ορίζει τα εξής: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών δύναται να υπάγονται στον παρόντα νόμο και επενδυτικά σχέδια για ενισχύσεις με βάση άλλες κανονιστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατόπιν εξειδίκευσης των όρων και προϋποθέσεων υπαγωγής». Η εν λόγω διάταξη παρέχει στα όργανα της Διοίκησης αρμοδιότητα να εφαρμόζουν άμεσα στην εθνική έννομη τάξη «άλλες κανονιστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης» σχετικά με επενδυτικά σχέδια για ενισχύσεις, κατόπιν εξειδίκευσης των όρων και προϋποθέσεων υπαγωγής, και, κατ' αποτέλεσμα, δυνατότητα διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής του Καθεστώτος των Α.Ξ.Ε., που θεσπίζει το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο.

Ανεξαρτήτως του ότι η αναφορά σε «άλλες» κανονιστικές πράξεις της ΕΕ, ως γενική και αφηρημένη, θα μπορούσε, ενδεχομένως, να θεωρηθεί ως μη συνάδουσα προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου [βλ. και περ. β' παρ. 1 αρθρ. 58 («Αρχές καλής νομοθέτησης») του ν. 4622/2019], παρατηρούνται τα εξής:

Κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, επιτρέπεται να ορισθούν, με ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση, ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα της διοίκησης, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, της οποίας το περιεχόμενο είναι ορισμένο, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 941/2008, 2304/1995 κ.ά.). «Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλην προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3013/2014, 775, 2150, 2148, 2090/2015, 1804/2017, κ.ά.). Το κριτήριο περί του χαρακτηρισμού ενός θέματος ως «ειδικότερου» ή μη μπορεί να είναι είτε ποσοτικό, σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης, είτε ποιοτικό, συναρτώμενο προς τη σπουδαιότητα του προς ρύθμιση καταλειπόμενου ζητήματος. Εξ άλλου, «οι ανωτέρω ουσιαστικές ρυθμίσεις μπορούν να υπάρχουν τόσο στις διατάξεις

του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης» (βλ. ΣΤΕ Ολομ. 1210/2010, 3404/2014, 1749/2016, 705/2020 κ.ά. Βλ., σχετικά, Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 223-224 και Α. Πατελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 2η ηλ. έκδ., 2025, παρ. 468-470). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «τη θέσπιση όλως δευτερευουσών και εποισιωδών ρυθμίσεων», επί κύριων και ουσιωδών ρυθμίσεων που πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη, τεχνικού δε χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν τη θέσπιση ρυθμίσεων για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (βλ. ΣΤΕ 2820/1999, 2967/1999, βλ., σχετικά Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 223-224). «Τέλος για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδότησεως δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές και κατευθύνσεις στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών» (βλ. ΣΤΕ 1125/2020, Ολομ. 3404/2014, 2307/2018).

Τούτων δοθέντων θα μπορούσε, ενδεχομένως, να τεθεί ζήτημα εάν η υπαγωγή και άλλων επενδυτικών σχεδίων, με νομική βάση κανονιστικές πράξεις (οργάνων) της ΕΕ, συνιστά ειδικότερο θέμα ή θέμα με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό και, επομένως, κατά πόσο μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης.

12. Επί του άρθρου 37

Με το παρόν προστίθεται στο άρθρο 28 του ν. 4864/2021 παρ. 1Α, ως εξής: «Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης δύναται να εξειδικεύεται ή να συμπληρώνεται το ελάχιστο περιεχόμενο της παρ. 2 του άρθρου 2Α, να καθορίζονται η διαδικασία και τα αρμόδια όργανα αξιολόγησης του Κλιματικού Συμφώνου Επένδυσης προ της σύναψης αυτού καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του άρθρου 2Α».

Το άρθρο 2Α, που προστίθεται στον ν. 4864/2021 με το άρθρο 36 του παρόντος νομοσχεδίου, στην παρ. 1 θεσπίζει το Κλιματικό Σύμφωνο Επένδυσης. Η παρ. 2 του νέου άρθρου 2Α ορίζει τα εξής: «Στο Κλιματικό Σύμφωνο Επένδυσης, κατ' ελάχιστον: α) αποτυπώνονται δεσμεύσεις του φορέα υλοποίησης της επένδυσης για την τήρηση στόχων και προδιαγραφών βιωσιμότητας, ιδίως σχετικά με την κλιματική αλλαγή, β) περιγράφεται το πλαίσιο μέτρων - παρεμβάσεων για τη συμμόρφωση της επένδυσης με διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα αναφορικά με την προσαρμογή και τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και γ) περιλαμβάνεται επενδυτικό σχέ-

διο για την υλοποίηση των μέτρων, παρεμβάσεων ή δράσεων, συμπεριλαμβανομένου ενδεικτικού προϋπολογισμού της υλοποίησης αυτών».

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην παρατήρηση με αρ. 11, θα μπορούσε, ενδεχομένως, να τεθεί ζήτημα εάν η προτεινόμενη συμπλήρωση του ελάχιστου περιεχομένου του Κλιματικού Συμφώνου Επένδυσης συνιστά ειδικότερο θέμα ή θέμα με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό και, επομένως, εάν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Αθήνα, 30 Σεπτεμβρίου 2026

Ο εισηγητής

Νικόλαος Παπαχρήστος
Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Ομότιμος Καθηγητής του
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών